

Norsk Folkehjelp

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

Redd Barna

peoplepeace.org

Oslo, 19.6.2014

Justis- og beredskapsdepartementet
V/ Justisminister Anders Anundsen
Postboks 8005 Dep,
0030 Oslo

Norges oppfølging av forpliktelsene i EUs returdirektiv – effektiv monitorering av tvangsretur

Stortinget vedtok 17. desember 2010 å gjennomføre EUs returdirektiv i norsk rett. Lovendringene som skulle sikre at Norge overholdt forpliktelsene i direktivet trådte i kraft 24. desember samme år.

Gjennom et dialogmøte 9. juni 2010 begynte sivilsamfunnets engasjement for at Norge skulle innføre et tilsynssystem i overensstemmelse med returdirektivets artikkel 8 (6). På gjennomføringstidspunktet anså regjeringen eksisterende tilsynssystemer som sivilombudsmannen og barneombudet som tilstrekkelige til at forpliktelsen var oppfylt. Under dialogmøtet ble det fra departementets side allikevel uttrykt en positiv holdning til å involvere sivilsamfunnet i prosessen, og i arbeidet med monitorering av tvangsreturer.

Til tross for dette uttrykket for god vilje har vi per juni 2014 – altså nesten fire år senere – ikke fått på plass et uavhengig og effektivt system som oppfyller Norges forpliktelse. Høsten 2013 ble det opplyst at departementet og politidirektoratet arbeidet med retningslinjer for monitorering. Det ble varslet at disse ville bli sendt på høring i løpet av høsten 2013, uten at noen høring fant sted.

NOAS påpekte i rapporten "Monitorering av tvangsretur av asylsøkere – NOAS' anbefalinger for en tilsynsordning som oppfyller Returdirektivets krav" fra februar 2013 flere mangler ved dagens ordning og at Norge har vært forpliktet til å rette opp manglene siden 2010.

Manglende monitorering har vært et problem i mange EU-land, men er nå i ferd med å bedres. I EU-kommisjonens melding til Europaparlamentet av 28.3.2014 fremgår det at 13 av 16 medlemsland som ikke hadde gjennomført direktivets artikkel 8 (6), har eller er i ferd med å gjennomføre nødvendige lovendringer.¹

I NOAS' rapport ble det også pekt på systemet i Danmark hvor Nasjonal Forebyggende Mekanisme (NFM), som er gitt et mandat etter FNs tilleggsprotokoll til torturkonvensjonen (OPCAT), også har et mandat til å monitorere med hjemmel i returdirektivet. Fra januar 2014 har også Norge en slik forebyggende mekanisme som er organisert som en uavhengig enhet under Sivilombudsmannen.

Den norske forebyggende mekanismen tolker, som den danske, sitt mandat etter OPCAT til å omfatte tilsyn med tvangsreturer. Den vil altså kunne føre et liknende tilsyn som påkrevd av returdirektivet, men er avhengig av et klart mandat og ressurser for at slik oppfyllelse skal kunne sikres. Det er klart overlapp mellom mandatene og det vil være fordelaktig og fornuftig ressursbruk å legge monitoreringsansvaret etter returdirektivet til NFM. Europarådets torturkomité (CPT) har også de siste årene gjennomført flere tilsyn med tvangsretur under landbesøk, så behovet for å innføre dette er maktpåliggende.

Organisasjonene som står bak dette brevet ber om en redegjørelse for status i arbeidet med å utarbeide retningslinjer for monitorering av tvangsreturer. Vi ber videre om at NFM's mandat og ressursgrunnlag vurderes utvidet til også å omfatte monitorering av tvangsretur.

I NOAS' rapport ble det også pekt på at Tilsynsrådet for Trandum ikke oppfyller kravene til et uavhengig tilsyn ved internatet. Det bes om en vurdering av denne påstanden, og en redegjørelse for eventuelle planer for hvordan tilsynsrådets mandat og rolle kan endres slik at kravene i returdirektivet oppfylles.

Vennlig hilsen,

Generalsekretær, Amnesty International Norge
John Peder Egenæs

Leder, Antirasistisk senter
Rune Berglund Steen

¹ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on EU Return Policy, Brussels, 28.3.2014, COM(2014) 199 final s. 13.

Generalsekretær, Den norske Helsingforskomite
Bjørn Engesland

Generalsekretær, Mellomkirkelig råd for
Den norske kirke
Berit Hagen Agøy

Daglig leder, Juss-Buss
Hedda Larsen Borgan

Generalsekretær, Norsk organisasjon for
asylsøkere (NOAS)
Ann-Magrit Austenå

Generalsekretær, Norsk folkehjelp
Liv Tørres

Generalsekretær, Flyktninghjelpen
Jan Egeland

Leder, Redd Barnas Norgesprogram
Janne Olise Raanes

Leder, Peoplepeace – Norsk organisasjon
for tvangsreturnerte
Tormod Bakke

Organisasjonsleder, Selvhjelp for
Innvandrere og Flyktninger (SEIF)
Gerd Fleischer

Vedlegg: NOAS' rapport,

Kopi: Politidirektoratet, Politiets utlendingsenhet, Sivilombudsmannen ved Nasjonal forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Statsråden

15 JUL 2014

NOAS
Torggata 22
0183 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
11/4844

Dato
10.07.2014

Oppfølging av EUs returdirektiv – effektiv monitorering av tvangsretur

Jeg viser til felles brev av 19. juni fra flere humanitære organisasjoner sendt via NOAS.

EUs returdirektiv fra 2008 etablerer felles standarder og prosedyrer i Schengen-området for retur av tredjelandsborgere med ulovlig opphold. Lovendringene som gjennomfører direktivet i norsk rett, trådte i kraft 24. desember 2010.

Artikkel 8 (6) i direktivet stiller krav om at statene skal ha et effektivt tilsynssystem for tvangsreturer, et såkalt «monitoring system». Systemet er ikke nærmere beskrevet verken i returdirektivet eller i Europarådets retningslinjer for tvungen retur. Ved tidspunkt for Stortingets samtykke til å gjennomføre direktivet i norsk rett, hadde landene heller ingen felles fortolkning eller forståelse av hvilke krav som skal settes til et slikt system. Norge har lagt til grunn at artikkelen må fortolkes som et krav til generelt tilsyn av det enkelte lands retursystem og har tilkjennegitt at det norske systemet for tilsyn med returer tilfredsstillende direktivets krav. Det ble imidlertid tatt forbehold i Prop. 3L (2010-2011) om at det materielle innhold i bestemmelsen ville bli klarere når EU-kommisjonens studier av de ulike lands praksis ble ferdig med tilhørende anbefalinger.

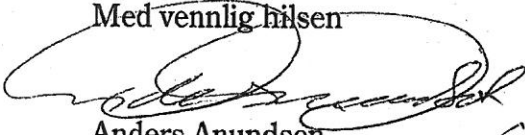
Siste del av ekstern studie ble overlevert EU-kommisjonens i juni 2013 og kommisjonen anbefalinger kom i april 2014. Kommisjonen har gitt uttrykk for at det norske systemet for forvaltningskontroll bør være noe mer enn det som allerede eksisterer av forvaltningskontroll, herunder Sivilombudsmannens generelle forvaltningskontroll.

Norske myndigheter skal i løpet av høsten 2014 gi tilbakemelding til kommisjonen på hvordan anbefalingen vil bli fulgt opp.

I brevet vises det avslutningsvis til NOAS rapport fra februar 2013, hvor NOAS finner det tvilsomt om Tilsynsrådet oppfyller kravet til et uavhengig tilsyn ved Trandum utlendingsinternat. Rapporten er kritisk til at Tilsynsrådet finansieres og rapporterer direkte til Justis- og beredskapsdepartementet. Rapporten er også kritisk til det den mener er en lukket utnevningssprosess av medlemmene.

Det er vanskelig å unngå at rådet finansieres fra departementet. Rapporteringen er dessuten åpen for innsyn og departementet går bredt ut for å rekruttere kompetente medlemmer til tilsynsrådet. Jeg kan derfor ikke stille meg bak NOAS konklusjon på dette punktet. EU - kommisjonen har heller ikke kommet med innsigelser på dette området.

Med vennlig hilsen

Anders Anundsen